

Notat - Basisbudget 2022-25 (hovednotat)

Sagsnavn: Budget 2022-25
Sagsnummer: 00.01.00-S55-1-21
Skrevet af: Brian Almann Hansen og Lars Sønderby
E-mail: brian.hansen@randers.dk
Forvaltning: Budget
Dato: 26. august 2021
Sendes til: **Byrådet (budgetseminar den 2. september 2021)**

I dette notat gives en overordnet beskrivelse af Randers Kommunes basisbudget for 2022-25 – herunder en beskrivelse af det økonomiske råderum for de kommende politiske forhandlinger om budget 2022-25.

Notatet er opdelt i følgende hovedafsnit:

1. Resume – kortfattet sammenfatning af det samlede forslag til basisbudget
2. Forudsætninger
3. Styringsmål og økonomisk råderum

Basisbudgettet (herunder forudsætninger mm.) er nærmere beskrevet i det uddybende notat vedlagt som bilag.

1. Resume

Dannelsen af basisbudget 2022-25 – altså det tekniske budget – sker som sædvanlig ved at tage udgangspunkt i det allerede vedtagne budget 2021-24. Hertil lægges ændringer som følge af tillægsbevillinger, nye demografiberegninger, lovændringer, ændrede pris- og lønskøn og øvrige konsekvenser af årets økonomiaftale mellem regeringen og KL.

Hertil kommer en lang række forudsætninger som er beskrevet i dette notat og mere udførligt i det uddybende notat om basisbudget 2022-25. Der henvises også til særskilte notater om henholdsvis demografireguleringer 2022-25 samt indkomstoverførsler 2021-25 for en nærmere beskrivelse af disse emner.

Blandt de vigtigste budgetforudsætninger kan nævnes, at der jf. den vedtagne budgetprocedure er indarbejdet et yderligere effektiviseringsbidrag på 20 mio. kr. i 2025. Dette betyder, at der p.t. centralt står et ikke-udmøntet effektiviseringsbidrag på 20 mio. kr. i 2024 og 40 mio. kr. i 2025. Beløbene forudsættes som udgangspunkt ikke udmøntet i den kommende budgetlægning, men afventer i stedet budgetlægningen for 2023-2026.

Herudover er det - i lighed med sidste år – forudsat, at der i de kommende års økonomiaftaler vil ske en kompensation til kommunerne vedrørende demografisk betingede merudgifter på yderligere 0,5 mia. kr. årligt. Dette svarer for Randers Kommune til 8,4 mio. kr. i 2023 stigende til 25,2 mio. kr. i 2025. Denne forudsætning er forbundet med usikkerhed og beløbet kan enten blive større eller mindre end forudsat.

Med hensyn til indførelse af minimumsnormeringer på børneområdet, er der i basisbudgettet udelukkende indregnet udgifter svarende til den kompensation kommunen har modtaget til implementering af lovgivningen. De merudgifter der følger af den lokale beslutning vedrørende indførelse af minimumsnormeringer i Randers Kommune er således ikke indregnet i serviceudgifterne og skal dermed finansieres af det beregnede råderum. Der henvises til særskilt notat om de økonomiske konsekvenser af minimumsnormeringer.

Med de forudsætninger der er lagt til grund for forslaget til basisbudget 2022-2025 (inkl. diverse korrektioner som gennemgås i notatet) viser tallene et samlet gennemsnitligt overskud på 23,5 mio. kr. og et varigt overskud på 22 mio. kr. Med andre ord kan der maksimalt vedtages nye varige bevillinger i 2025 og frem på 22 mio. kr., hvis målsætningen om balance skal opretholdes. Sker dette ikke, dannes 2026 i næste års budgetlægning som udgangspunkt med en indbygget ubalance.

Udover overskuddet på det skattefinansierede område, er der i basisbudgettet indbygget en anlægspulje i 2025 på 38,5 mio. kr., som endnu ikke er politisk prioriteret. Desuden er der i jordforsyningsbudgettet afsat 3 mio. kr. årligt til afledte anlægsprojekter. Medtages disse puljer ser råderumsopgørelsen ud som følger:

Mio. kr.	2022	2023	2024	2025
Råderum (drift)	-22,5	-20,5	-29,1	-22,0
Puljer til infrastruktur m.m. (fra jordforsyningsbudgettet)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Anlægspulje til prioritering i 2025				-38,5
Råderum i alt inkl. anlæg	-25,5	-23,5	-32,1	-63,5

Som nævnt ovenfor er merudgifter til indførelse af minimumsnormeringer (udover den givne kompensation) ikke indregnet i basisbudgettet og skal derfor finansieres af ovennævnte rådighedsbeløb. Tilsvarende gælder for øvrige henviste sager samt eventuel videreførelse af bevillinger der udløber i budgetperioden. Den henvises til særskilte bilag med oversigter, der også indeholder fremsendte budgetønsker fra fagudvalgene.

I lighed med tidligere år er de beregnede demografibeløb (for områder der skal have tilført midler) placeret centralt på konto 6 til udmøntning som led i de videre politiske drøftelser om budgettet. Det drejer sig om følgende beløb, der således allerede er finansieret i basisbudgettet:

Demografibeløb på konto 6 (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Småbørn	5,1	8,8	11,7	16,9
Social	6,5	7,8	9,2	10,4
Omsorg	28,9	55,0	78,3	99,1
I alt (inkl. efterregulering)	40,6	71,6	99,1	126,4

De beregnede demografireguleringer på skoleområdet er indarbejdet direkte i basisbudgettet. Der henvises til særskilt notat om demografireguleringer for en nærmere beskrivelse heraf.

2. Forudsætninger (herunder ændringer siden budget 21-24).

Ved dannelsen af basisbudgettet for 2022-25 er der gjort en lang række forudsætninger. Disse er beskrevet nærmere nedenfor – herunder de ændringer, der er sket siden budgetvedtagelsen for 2021-24.

Fokus i beskrivelsen knytter sig til de poster, der påvirker kommunens overordnede styringsmål – nemlig resultatet af ordinær drift og anlæg.

Afsnittet er opdelt i følgende poster:

- Skatter samt tilskud og udligning
- Serviceudgifter
- Øvrig drift
- Skattefinansieret anlæg.
- Renter
- Øvrige poster

Der henvises desuden til det uddybende notat om basisbudgettet for en nærmere beskrivelse af talmaterialet.

2.1 Skatter samt tilskud og udligning

Nedenfor beskrives de vigtigste forudsætninger/ændringer på området:

- **Folketal:** Det anvendte folketal har stor betydning for de beløb Randers Kommune modtager i tilskud/udligning. Befolkningstallet i kommunens nye prognose ligger en del over folketallet i den tidligere prognose, hvilket (alt andet lige) medfører en betydelig merindtægt for kommunen¹. Det aktuelle folketal pr. primo august understøtter kommunens nye prognose. På den baggrund anvendes kommunens egen befolkningsprognose i overslagsårene 2023-25 (uden yderligere korrektioner).
- **Valg af statsgaranti i 2022:** I lighed med tidligere år forudsættes i basisbudgettet valg af statsgaranti i 2022. Det statsgaranterede folketal for 2022 (98.297) ligger dog væsentligt under kommunens egen prognose for 2022 (98.558), hvilket isoleret set trækker i retning af, at selvbudgettering kan være økonomisk fordelagtigt. Valget afhænger dog også af udviklingen i faktorer på landsplan, der kan trække i den anden retning. Det endelige valg skal først foretages i forbindelse med 2. behandlingen af budget 2022-25 og der vil hertil - i lighed med tidligere år - blive udarbejdet særskilt notat om sagen.
- **Ændringer vedrørende selskabsskat:** Som led i basisbudgetlægningen gennemgås de enkelte skattearter med henblik på ændringer siden sidst – herunder ændringer i balancetilskud/udligning. Den største ændring fra budget 2021-24 til nuværende basisbudget vedrører selskabsskat. På landsplan stiger selskabsskatterne, hvilket betyder, at kommunerne bliver modregnet i bloktilskuddet. Modregningen i bloktilskuddet til Randers Kommune er langt større end stigningen i selskabsskatter, idet modregningen sker ud fra andelen af folketallet (1,68%), mens Randers Kommune kun har en andel af selskabsskatter på 0,62%. Som følge heraf har Randers Kommune et tab på ca. 10 mio. kr. årligt. Der henvises til det uddybende notat for en nærmere beskrivelse.

¹ Beregninger viser således isoleret set en merindtægt som følge af det øgede folketal på ca. 13 mio. kr. i 2023 og ca. 16 mio. kr. i 2024.

- **Økonomiaftalen:** Konsekvenserne i økonomiaftalen er indarbejdet på indtægtssiden (de vigtigste poster beskrives nærmere i de følgende afsnit om service, indkomstoverførsler og anlæg)
- **Uændrede skatteprocenter-/promiller:** Der forudsættes uændrede skatteprocenter/promiller i forhold til budget 2021-24.
- **Pulje til ”bedre bemanning i ældreplejen”:** Denne pulje er nu omlagt til bloktilskuddet (i stedet for direkte tilskud). Via bloktilskuddet modtages 8,8 mio. kr. i 2022 og frem, hvor indtægten tidligere var 9,2 mio. kr. Der er således tale om en nedjustering på 0,4 mio. kr. som følge af overgangen til fordeling via bloktilskuddet.
- **Pulje til ”løft af folkeskolen”:** Denne pulje er tilsvarende omlagt til bloktilskuddet. Beløbet udgør 9,4 mio. kr. i 2022 og 13,7 mio. kr. i 2023 og frem i alt. Der er budgetlagt udgifter på skoleområdet, der præcist svarer til de modtagne indtægter via bloktilskuddet.
- **Kompensation for demografi i overslagsår:** I lighed med sidste år er der forudsat en kompensation på 0,5 mia. kr. årligt fra 2023 og frem som følge af det demografiske udgiftspres – svarende til 8,4 mio. kr. i 2023 stigende til 25,2 mio. kr. i 2025 for Randers Kommune. Kompensationen er ikke indregnet i KL’s skatte- og tilskudsmodel, men det må forventes, at kommunerne også fremover bliver kompenseret for det stigende demografiske pres. Beløbets størrelse er behæftet med forholdsvis stor usikkerhed. Det vurderes, at størrelsen af kompensationen i høj grad vil være påvirket af det fremtidige finanspolitiske råderum på landsplan, der bl.a. påvirkes af følgerne af COVID-19. Desuden vurderes det realistisk, at kompensationen i kommende års økonomiaftaler kan blive sammenkædet med effektiviseringskrav til kommunerne. Forudsætningen om de 0,5 mia. kr. årligt skal således betragtes som en forventet samlet netto-kompensation til kommunerne.

2.2 Serviceudgifter

Serviceudgifterne budgetteres som normalt – dvs. udgangspunktet er budgetbeløbene fra budget 2021-24, hvortil kommer demografi, ændret pris- og lønfremskrivning, lovændringer, effektiviseringsbidrag og tillægsbevillinger. Nedenfor nævnes de vigtigste forudsætninger:

- **Demografi:** Ud fra kommunens aktuelle befolkningsprognose (godkendt af byrådet den 25. maj 2021) er der foretaget demografiberegninger på de sædvanlige områder. Samlet giver dette en merudgift på udgiftssiden i forhold til de beløb, der tidligere er indregnet i budget 2021-24. Der er dog via økonomiaftalen modtaget en kompensation på området så der samlet set er en nettomerindtægt på området. Udover den modtagne kompensation (som vedrører løftet fra 2021 til 2022) er det som nævnt ovenfor forudsat, at Randers Kommune modtager en yderligere kompensation på 8,4 mio. kr. i 2023 stigende til 25,2 mio. kr. i 2025. Der henvises til det uddybende notat om basisbudgettet samt særskilt notat om demografireguleringerne for en nærmere beskrivelse heraf. Nedenstående tabel viser de demografibeløb der er afsat centralt på konto 6 til udmøntning i forbindelse med de politiske forhandlinger om budget 2022-25:

Demografibeløb på konto 6 (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Småbørn	5,1	8,8	11,7	16,9
Social	6,5	7,8	9,2	10,4
Omsorg	28,9	55,0	78,3	99,1
I alt (inkl. efterregulering)	40,6	71,6	99,1	126,4

- **Effektiviseringsbidrag:** I lighed med tidligere år (og som godkendt i budgetproceduren for 2022-25) er der indarbejdet et nyt effektiviserings-trin på 20 mio. kr. i 2025. Beløbet bliver (ligesom trinnet i 2024) placeret på en central konto under økonomiudvalget til senere udmøntning. Der mangler således centralt udmøntning af 20 mio. kr. i 2024 og 40 mio. kr. i 2025 og frem. De forudsatte besparelser/effektiviseringer i 2024 og 2025 forudsættes først udmøntet i forbindelse med budgetlægningen for 2023-2026.
- **Minimumsnormeringer på børneområdet:** I basisbudgettet er der udelukkende indregnet udgifter svarende til den kompensation kommunen har modtaget til implementering af lovgivningen. De merudgifter, der følger af de lokale beslutninger vedrørende indførelse af minimumsnormeringer i Randers Kommune, er således ikke indregnet i serviceudgifterne og skal dermed finansieres af det beregnede råderum (se også afsnit 3).
- **Udmøntning af ingen prisfremskrivning:** Forudsætningen om ingen prisfremskrivning på udvalgte arter (fødevarer og tjenesteydelser) gælder til og med 2023. Herefter er der forudsat fuld prisfremskrivning. Puljen til udmøntning af ingen prisfremskrivning udgør 9,8 mio. kr. og er som sædvanlig udmøntet i basisbudgettet under hensyntagen til kontraktmæssige forpligtelser og lignende.
- **Særskilt lønpulje (rekrutteringspulje og puljer til særlige formål):** I den nye overenskomst er der afsat i alt 0,15% af lønsummen pr. 1. april 2022 til rekrutteringspulje og pulje til særlige formål. Disse beløb indgår ikke i den generelle lønfremskrivning, men skal skæveles mellem de forskellige overenskomstgrupper. Derfor er beløbet i første omgang afsat i en særskilt pulje (under konto 6) til senere udmøntning på de relevante faggrupper. Det drejer sig om 3,65 mio. kr. i 2022 stigende til 4,9 mio. kr. i 2023 og frem.
- **Lovændringer (LC-program):** I basisbudgettet er det forudsat, at Randers Kommune har mer-/eller mindreudgifter svarende til andelen af den modtagne kompensation på landsplan. Den modtagne kompensation er indtil videre placeret centralt på konto 6 til senere udmøntning. Herudover er der en række øvrige reguleringer/aftaleelementer finansieret af bloktilskuddet som Randers Kommune ikke kan udmønte, svarende til et tab på 1,5 mio. kr. i 2022 og 0,6 mio. kr. fremadrettet (det drejer sig primært om kommunal medfinansiering af digitaliseringsprojekter på landsplan).
- **Tillægsbevillinger:** I lighed med tidligere år er tillægsbevillinger givet siden budgetvedtagelsen indarbejdet. De drejer sig primært om tillægsbevillinger vedrørende Nyvang, som allerede er finansieret i regnskab 2020. Disse merudgifter bør derfor ikke belaste råderummet, hvorfor der korrigeres herfor i råderumsopgørelsen (se afsnit 3).
- **Corona-relaterede merudgifter (service):** Den kompensation som kommunen fremadrettet måtte modtage forudsættes at dække merudgifterne på serviceområderne. Effekten af corona forudsættes derfor at være neutral på kommunens økonomi (se dog nedenfor om indkomstoverførsler).
- **Servicebuffer:** Der er (i lighed med tidligere år) indregnet en servicebuffer på 40 mio. kr. i 2022 og frem med henblik på at imødegå eventuelle sanktioner på landsplan og skabe mulighed for forbrug af overførte midler (bufferen er ikke finansieret, men neutraliseres af en modpost under finansforskydninger).
- **Specialschooler:** I tillægsaftalen til budget 2021-2024 blev der afsat yderligere 2,2 mio. kr. i 2021 og 2022 til specialskoleområdet. Formålet med budgetaftalen – nemlig at der ikke skulle ske yderligere reduktioner på specialskoleområdet i 2021 – var dog allerede opnået med de midler som blev afsat i selve budgetaftalen 2021-2024. Budgettet på området korrigeres derfor med de 2,2 mio. kr. i 2022 og

reduktionen på 2,2 mio. kr. i 2021 medtages i budgetopfølgningen pr. 31/5. Der korrigeres for sidstnævnte i råderumsopgørelsen (se afsnit 3), mens reduktionen i 2022 forbedrer driftsoverskuddet og dermed automatisk indgår i råderummet.

2.3 Øvrig drift

Under øvrig drift er der følgende tre hovedposter

- Indkomstoverførsler
- Refusion for særligt dyre sager
- Kommunal medfinansiering på sundhedsområdet

De væsentligste forudsætninger er som følger:

- **Indkomstoverførsler:** Som sædvanlig budgetlægges her "fra bunden" under hensyntagen til regnskabserfaringer samt KL's vækstskøn. For overslagsårene budgetteres med KL's vækstskøn på alle de enkelte poster. Økonomiaftalen indebærer i 2022 en reduktion på landsplan på 1,84 mia. kr. af kommunernes udgifter til indkomstoverførsler. Dette resulterer i en tilsvarende reduktion af kommunernes bloktilskud, som svarer til en mindreindtægt på 31 mio. kr. for Randers Kommune. De aktuelle tal for kommunen viser forventede mindreudgifter på 17 mio. kr. i 2022 – altså er det ikke muligt at reducere udgifterne fuldt ud svarende til reduktionen i bloktilskuddet. Randers Kommune har dog en merindtægt på ca. 6 mio. kr. fra det socioøkonomiske udgiftsbehov som medvirker til at reducere ubalancen på området. Der henvises til særskilt notat om indkomstoverførslerne for en nærmere beskrivelse af området.
- **Refusion for særlig dyre enkeltsager:** Der budgetlægges med samme niveau som i budget 2021-2024 (bortset fra ændret prisfremskrivning). Som følge af den store usikkerhed om de fremtidige refusionsindtægter blev det ved budgetlægningen sidste år bestemt at afvigelser i forhold til de budgetterede indtægter i 2021 og 2022 reguleres via kommunekassen. I forbindelse med budget 2023 vurderes det igen muligt at fastlægge et retvisende indtægtsbudget, således at budgettet igen kan gøres til en del af fagområdernes samlede økonomi. Dette skal ses i sammenhæng med et generelt økonomisk pres på socialområdet – bl.a. som følge af flere dyre enkeltsager. Der henvises til særskilt notat på området for en nærmere beskrivelse heraf samt mulige tiltag til at reducere merudgifterne.
- **Kommunal medfinansiering på sundhedsområdet:** Beløbet for Randers Kommune udgør 384,0 mio. kr. i 2022 (jf. udmelding fra ministeriet), hvilket er 1,7 mio. kr. mindre end tidligere budgetteret. Balancetilskuddet reduceres imidlertid med 3,4 mio. kr. så her er et nettotab i 2022 på 1,7 mio. kr.

2.4 Skattefinansieret anlæg

På anlægsområdet budgetteres med udgangspunkt i de allerede vedtagne budgetter og for 2025 indarbejdes tallene fra kommunens 10-årige investeringsplan.

De vigtigste forudsætninger er som følger:

- **Anlægsbuffer:** Der er (i lighed med tidligere år) indregnet en anlægsbuffer på 40 mio. kr. i 2021 med henblik på at imødegå eventuelle sanktioner på landsplan og skabe mulighed for forbrug af overførte midler fra tidligere år (bufferen er ikke finansieret, men neutraliseres af en modpost under finansforskydninger).
- **Tillægsbevillinger siden budget 2021-24:** Tillægsbevillinger siden budgetvedtagelsen for 2021-24 er indregnet. Det drejer sig primært om en række periodeforskydninger. Disse periodeforskydninger kræver en række korrektioner i forbindelse med opgørelse af råderummet (se også afsnit 3 nedenfor).
- **Pulje til politisk udmøntning:** Der er afsat en pulje på 38,5 mio. kr. i 2025 til senere politisk udmøntning.

Der henvises i øvrigt til særskilt investeringsoversigt og den 10-årige investeringsplan for en nærmere specifikation af de enkelte anlægsprojekter i basisbudgettet 2021-2024.

2.5 Øvrige poster

Forudsætningerne vedrørende de øvrige poster (hvile-i-sig-selv områder samt finansposter) er som følger:

- **Renter:** Der forudsættes i alle år en rente på 1% vedrørende variabelt forrentede lån samt en forrentning på 1% af de likvide aktiver. Samlet er der en nettomindreudgift på 2,5 mio. kr. i 2022 i forhold til det forventede i budget 2021-24. Samtidig øges balancetilskuddet med 12,1 mio. kr. i 2022, så der er tale om en samlet nettomerindtægt på 14,7 mio. kr. i 2022². Forbedringen i 2023 og frem er ca. 10 mio. kr. årligt.
- **Jordforsyning:** Området er (som sædvanlig) budgetlagt så det går i balance i budgetperioden - der er samlet et lille overskud som skal finansiere andre projekter. Desuden er der under jordforsyningsbudgettet reserveret 3 mio. kr. årligt til afledte infrastrukturprojekter samt institutionsbyggeri. Dette beløb indgår som en særskilt linje i råderumsopgørelsen (se afsnit 3). Der henvises til særskilt notat om jordforsyning for en nærmere redegørelse.
- **Brugerfinansieret område:** Det samlede budgetlagte overskud på 13,7 mio. kr. årligt er reduceret til et overskud på 12,8 mio. kr. Gælden på området vil fortsat være afviklet som hidtil planlagt i 2025. Der henvises til budgetbemærkningerne på området for en nærmere beskrivelse.
- **Lånedispensationer:** I lighed med sidste år er der ikke indregnet lånedispensationer i 2022 og frem. I modsætning til tidligere år er der kun én pulje at søge, nemlig den ordinære lånepulje på 200 mio. kr. Randers Kommune modtog sidste år 39 mio. kr. fra denne pulje, men da øvrige lånepuljer er nedlagt må der forventes større pres på denne pulje end tidligere år. Forvaltningen har fremsendt ansøgning om andel i lånepuljen (der var ansøgningsfrist den 11. august), og ministeriet forventer at svare inden udgangen af august måned. I det omfang kommunen modtager dispensation om optagelse af lån, vil det - fratrukket renter og afdrag i budgetperioden - forbedre det økonomiske råderum.

² Det fremgår ikke umiddelbart hvorfor balancetilskuddet på denne post er øget. Tidligere år er balancetilskuddet ligeledes blevet hævet i selve budgetåret. Det nye er, at KL nu også har øget skønnet i overslagsårene i tilskudsmodellen, hvilket betyder, at der givetvis ikke vil være samme gevinst fremadrettet.

- **Ansøgning om særtilskud til vanskeligt stillede kommuner:** Randers Kommune har ikke modtaget tilskud fra denne pulje i mange år. Forvaltningen har dog fremsendt ansøgning om andel af puljen. I det omfang Randers Kommune modtager tilskud vil det forbedre råderummet.
- **Indbetaling til Feriefond:** I lighed med sidste år er der reserveret 12,7 mio. kr. årligt som indbetaling til Feriefonden. De 12,7 mio. kr. er placeret som en finanspost under finansforskydninger. Hvis der senere hen åbnes op for hel eller delvis lånemulighed til indbetalingen vil de 12,7 mio. kr. skulle anvendes til at finansiere ydelse på lånet.
- **Opsparing vedr. drift og anlæg:** Budgetopfølgningen pr. 31/5 2021 viser en samlet forventet overførsel til 2022 på 374 mio. kr. Det forventes at den samlede opsparing ved udgangen af budgetperioden (dvs. ultimo 2025) skal udgøre 300 mio. kr. Det er derfor forudsat, at der i hvert af årene 2022-23 forbruges 18 mio. kr. pr. år og i 2024-25 forbruges 19 mio. kr. pr. år.
- **Socialområdet – nedskrivning af gæld.** Som en del af budgetaftalen for 2021-24 blev det besluttet at nedskrive gælden på socialområdet med 8 mio. kr. årligt i 2021-2023. Der er således under finansposterne budgetlagt en nedskrivning på 8 mio. kr. i hhv. 2022 og 2023.
- **Opsparing – Klimabro:** Opsparingen til Klimabroen (jf. budget 2019) stiger fortsat med 2 mio. kr. pr. år. Opsparingen udgør dermed 13 mio. kr. i 2022 stigende til 19 mio. kr. i 2025. Der er desuden optaget lån i 2018, 2019 og 2020 (Randers Havns egenfinansierede anlægsinvesteringer som giver kommunen automatisk låneadgang). Ydelserne på disse lån (der udgør årligt 2,2 mio. kr.) fragår den samlede opsparing til Klimabroen.

3. Styringsmål og råderum

På baggrund af ovennævnte forudsætninger kan der nu opstilles følgende resultatopgørelse for Randers Kommune:

Resultatopgørelse (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Skatter	-4.644,8	-4.763,3	-4.869,4	-4.992,6
Tilskud	-2.370,4	-2.372,7	-2.449,2	-2.507,7
Skatter og tilskud i alt	-7.015,1	-7.136,1	-7.318,6	-7.500,2
Serviceudgifter	4.467,3	4.460,1	4.463,5	4.470,9
Pris og lønpulje, serviceudgifter		92,2	201,2	313,6
Øvrig drift	2.310,9	2.320,9	2.347,0	2.367,4
Pris og lønpulje, øvrig drift		33,8	82,0	131,8
Driftsudgifter i alt	6.778,1	6.906,9	7.093,6	7.283,7
Renter	10,8	9,8	8,8	7,7
Resultat af ordinær drift	-226,2	-219,3	-216,2	-208,8
Skattefinansierede anlæg	219,6	126,3	127,5	141,2
Pris og lønpulje, anlæg		1,0	2,3	5,3
Skattefinansieret anlæg i alt	219,6	127,3	129,8	146,5
Resultat af ordinær drift og anlæg	-6,6	-92,0	-86,3	-62,3
Jordforsyning	-19,9	19,0	4,0	-4,7
Pris og lønpulje, jordforsyning		-0,2	-0,7	-1,4
Ældreboliger	5,6	5,9	6,1	6,4
Pris og lønpulje, ældreboliger		-1,0	-2,1	-3,3
Brugerfinansieret område	-12,5	-12,5	-12,5	-12,5
Pris og lønpulje, brugerfinansieret		-0,4	-1,1	-1,8
Årets resultat før finansposter	-33,4	-81,2	-92,6	-79,6
Optagne lån	-16,4	-16,3	-17,6	-18,8
Afdrag på lån	81,9	79,9	78,6	78,4
Finansforskydninger	-32,0	10,0	-16,8	7,0
Finansposter i alt	33,5	73,7	44,2	66,6
Kassebevægelse	0,0	-7,5	-48,4	-12,9

(Minus angiver indtægter/overskud)

I resultatopgørelsen er kommunens primære styringsmål – ”resultat af ordinær drift og anlæg” fremhævet. Det er dette styringsmål, der danner udgangspunkt for opgørelsen af det samlede råderum i budget 2022-25 (jf. nedenstående afsnit 3.1).

3.1 Opgørelsen af råderummet (herunder korrektioner)

I forbindelse med opgørelsen af råderummet er det som sædvanligt nødvendigt at korrigere for bufferne på service og anlæg. Disse buffer er nemlig udelukkende af teknisk karakter og er indarbejdet for at imødegå eventuelle sanktioner på landsplan. De er derfor heller ikke finansierede, men neutraliseres af en modpost under finansposter.

Herudover er det nødvendigt at foretage en række korrektioner, som beskrevet nærmere nedenfor.

3.1.1 Korrektioner i forbindelse med opgørelse af råderummet.

Der er behov for at korrigeres for en række beløb i forbindelse med opgørelsen af det politiske råderum. Det drejer sig primært om anlægsprojekter, som flyttes ind i/ud af budgetperioden 2022-25³.

Som eksempel kan nævnes den nye daginstitution (SØ), hvor beløbet på 21,9 mio. kr. er fremrykket fra 2023 til 2021. Dette betyder umiddelbart en mindredgift på 21,9 mio. kr. i 2023 og dermed en tilsvarende forbedring af 'resultatet af ordinær drift og anlæg'. Men fremrykningen har reelt ingen økonomisk effekt, idet der blot er tale om en periodeforskydning (hvor udgiften ligger udenfor budgetperioden). Derfor skal der korrigeres herfor i forbindelse med råderumsopgørelsen.

De samlede korrektioner er som følger (minusbeløb angiver et løft af råderummet):

Korrektioner i forbindelse med råderumsopgørelse (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Anlæg				
Ny daginstitution (fremrykket fra 2023 til 2021)		21,9		
Vej til Sydhavnen (fremrykket fra 2023/24 til 2020 til køb af Ørneborgvej 24)		15,7	16,7	
Ørneborgvej 24 (yderligere arealopkøb og nedrivning)	-7,3	-5,2		
Service				
Personale i regnskab og Udbud/indkøb finansieret af overførsler fra tidligere år	-1,2	-1,2		
Nyvang (ny-ansættelser), finansieret af R2020	-6,0	-1,5		
Specialundervisning	-2,2			
Bloktilskud - Korrektion vedr. HMN naturgas	-2,3			
I alt (drift, anlæg og bloktilskud)	-19,1	29,7	16,7	0,0
Driftsfinansierede investeringer				
Tandpleje	0,2	0,8	0,8	0,8
Driftsafdelingen	0,8	0,8	0,8	0,8
Kirkegårde	0,1	0,1	0,1	0,1
Lysanlæg på Randers Stadion	0,3	0,3	0,3	0,3
I alt	1,3	1,9	1,9	1,9
TOTAL	-17,8	31,6	18,6	1,9

Der skal knyttes følgende bemærkninger til posterne i ovennævnte tabel:

- **Ny daginstitution (SØ)** – er beskrevet ovenfor.
- **Ørneborgvej 24** – køb af Ørneborgvej 24 er bl.a. finansieret gennem fremrykkede anlægsbeløb på hhv. 15,7 mio. kr. i 2023 og 16,7 mio. kr. i 2024 (rammebeløb vedr. "Vej til Sydhavnen"). Den samlede købesum er fordelt på årene 2020-23, hvor beløbene for årene 2022-23 udgør hhv. 7,3 mio. kr. og 5,2 mio. kr. Finansieringen vedrørende Ørneborgvej 24 (og de deraf afledte periodeforskydninger) bør ikke påvirke den samlede råderumsopgørelse, hvorfor der korrigeres herfor.
- **Nyvang** – tillægsbevillingerne er finansieret i regnskab 2020 og skal dermed ikke belaste råderummet. Derfor løftes råderummet tilsvarende.
- **Specialundervisning** – som tidligere nævnt blev der i tillægsaftalen til B2021-2024 afsat yderligere 2,2 mio. kr. i 2021 og 2022 til specialskoleområdet. Formålet med budgetaftalen – nemlig at der

³ I de tilfælde hvor der er tilknyttet låneadgang (fx i forbindelse med fremrykningen af anlæg til 2020 som følge af Corona), vil der ikke være et korrektionsbehov i forhold til råderummet.

ikke skulle ske yderligere reduktioner på specialskoleområdet i 2021 – var allerede opnået med de midler som blev afsat i selve budgetaftalen 2021-2024, hvorfor budgettet reduceres med 2,2 mio. kr. i 2022 og reduktionen på 2,2 mio. kr. i 2021 kan indgå som en forøgelse af råderummet.

- **HMN naturgas** – i 2021 blev der udbetalt 11,7 mio. kr. i aktieudbytte fra HMN Naturgas (som også beskrevet i budgetopfølgningen pr. 31/5 2021). I henhold til gældende regler er 80% af beløbet deponeret i 2021, mens de resterende 20% (2,34 mio. kr.) skal tilbagebetales til staten via en bloktilskudsreduktion – dog først i 2022. Da reduktionen i bloktilskuddet allerede er finansieret i 2021 skal råderummet i 2022 forøges med 2,34 mio. kr.
- **Investeringsmodeller** - kommunens investeringsmodeller indebærer en midlertidig reduktion af kommunens driftsbudget. Da de der tale om en midlertidig reduktion, der er foretaget for investeringerne kan tilbagebetales til kommunekassen, bør disse ikke forbedre råderummet. Der foretages derfor en samlet korrektion vedrørende investeringsmodeller på 1,3 mio. kr. i 2022 og 1,9 mio. kr. i 2023 og frem.

3.1.2 Opgørelse af råderummet

Nedenstående tabel viser opgørelsen af råderummet efter ovennævnte korrektioner:

Råderum (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Resultat af ordinær drift og anlæg	-6,6	-92,0	-86,3	-62,3
Korrektioner vedr. buffere	-80,0	-40,0	-40,0	-40,0
Øvrige korrektioner (se tabel ovenfor)	-17,8	31,6	18,6	1,9
Resultat efter korrektioner	-104,3	-100,4	-107,7	-100,4
Lånedispensation				
Afdrag på lån	81,9	79,9	78,6	78,4
Råderum i alt	-22,5	-20,5	-29,1	-22,0

(Minus angiver indtægter/overskud)

Tabellen viser et råderum i alle år, og gennemsnittet er **23,5 mio. kr.** I det omfang Randers Kommune modtager lånedispensation eller andel i særtilskudspuljen til vanskeligt stillede kommuner, vil det som ovenfor nævnt forøge råderummet i budgetperioden. Der forventes svar herpå ultimo august.

Det varige råderum fastlægges af overskuddet i 2025. Det permanente råderum kan således opgøres til 22,0 mio. kr.

Udover ovennævnte tal kommer den afsatte anlægspulje på 38,5 mio. kr. i 2025, som allerede er indarbejdet i budgettet og dermed også i resultatopgørelsen. Denne pulje er ikke prioriteret endnu og kan derfor indgå i opgørelsen af det samlede økonomiske råderum. Dertil kommer, at der (som tidligere nævnt) under jordforsyningsbudgettet er afsat 3 mio. kr. årligt til afledte infrastrukturprojekter samt institutionsbyggerier. Medtages disse puljer ser råderumsopgørelsen ud som følger:

Råderum inkl. anlæg (mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Råderum jf. ovenfor	-22,5	-20,5	-29,1	-22,0
Puljer til infrastruktur m.m. (fra jordforsyningsbudgettet)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Anlægspulje til prioritering i 2025				-38,5
Råderum i alt inkl. anlæg	-25,5	-23,5	-32,1	-63,5

(Minus angiver indtægter/overskud)

Herudover er der i regnskab 2020 afsat en pulje til Conona-merudgifter m.m. i 2021. Tilbage i puljen er der p.t. 2,0 mio. kr. (jf. budgetopfølgningen pr. 31/5). Dette beløb kan i princippet også indgå som en forøgelse af råderummet, hvis man politisk vælger at prioritere dette.

3.1.3 Anvendelse af råderummet

Råderummet er til fri politisk disponering. Der skal dog oplyses følgende:

- **Minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet**
Som nævnt i afsnit 2 er der i basisbudgettet kun indregnet udgifter svarende til den compensation kommunen har modtaget. Som beskrevet i særskilt notat vil der være merudgifter ved at gennemføre de supplerende beslutninger byrådet har truffet omkring indførelse af minimumsnormeringer. Størrelsen af disse merudgifter afhænger af, hvilke forudsætninger som lægges til grund i udmøntningen. Disse merudgifter vil i givet fald fragå ovennævnte råderum.
- **Bevillinger, der udløber**
Der er en række bevillinger, der udløber i budgetperioden. Der henvises til særskilt bilag for en nærmere beskrivelse heraf.
- **Henviste sager**
En række sager er henvist til de kommende budgetdrøftelser for 2022-25. Der henvises til særskilt bilag for en nærmere beskrivelse heraf.
- **Ønsker til drift og anlæg**
Fagudvalgene har haft mulighed for at fremsende ønsker til de kommende budgetdrøftelser. Der er fremsendt en række ønsker på både drifts- og anlægssiden. Der henvises til særskilt bilag for en nærmere beskrivelse heraf.

3.2 Øvrige styringsmål

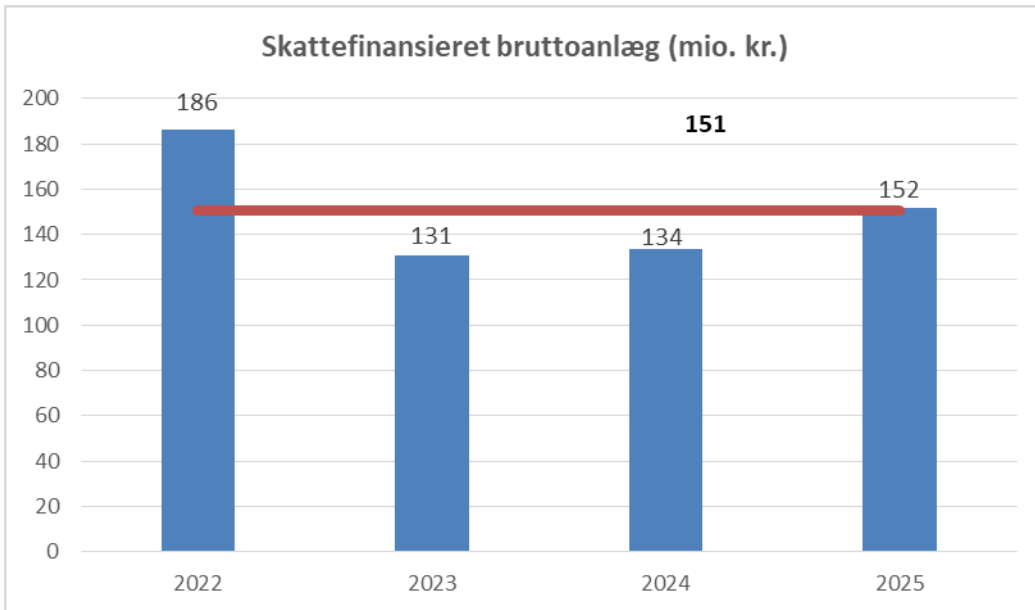
Nedenfor gives en status på kommunens øvrige styringsmål.

3.2.1 Skattefinansieret bruttoanlæg

På det skattefinansierede område er der tale om følgende udgifter og indtægter:

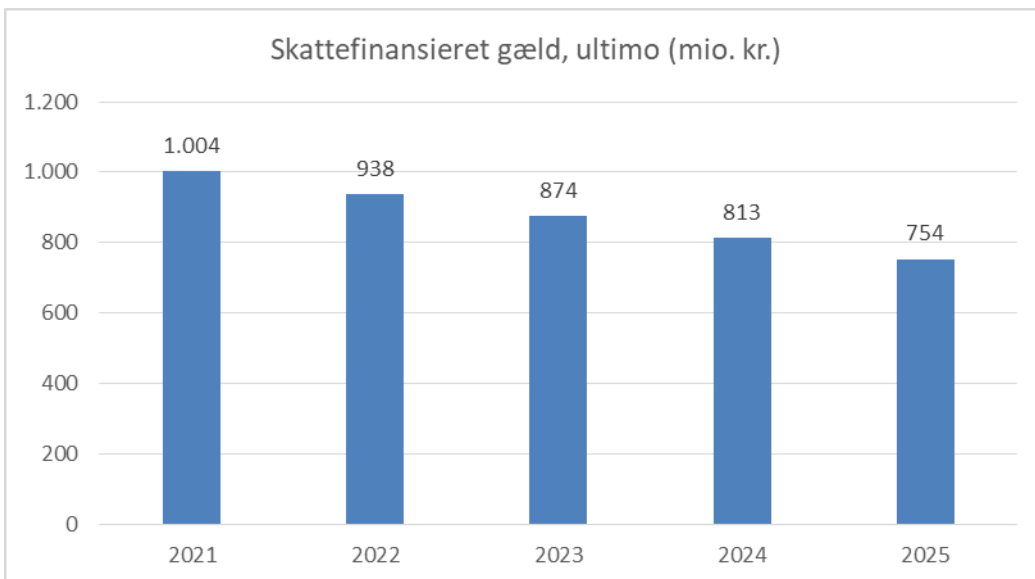
Mio. kr.	2022	2023	2024	2025
Skattefinansieret anlæg, udgifter (ex buffer)	186,4	130,9	133,7	151,9
Skattefinansieret anlæg, indtægter	-6,8	-4,6	-6,1	-10,8
Nettoresultat	179,6	126,3	127,5	141,2

Gennemsnittet af de skattefinansierede bruttoudgifter (ex. buffer i 2022) er 150,7 mio. kr. – altså er måltallet på minimum 150 mio. kr. årligt opfyldt. Grafisk kan dette illustreres som følger:

3.2.2 Skattefinansieret gæld (ex. Feriefond)

Målsætningen er et fald i den skattefinansierede gæld, hvilket klart opfyldes i det foreliggende basisbudget, jf. nedenstående figur:

Det ses, at den skattefinansierede gæld forventes at falde fra 1.004 mio. kr. ultimo 2021 til 754 mio. kr. ultimo 2025. Dette forudsætter, at Randers Kommune ikke søger om (og realiserer) lånedispensationer i perioden. I det omfang der optages yderligere lån (udover det forudsatte i basisbudgettet), vil gældsafviklingen blive mindre.

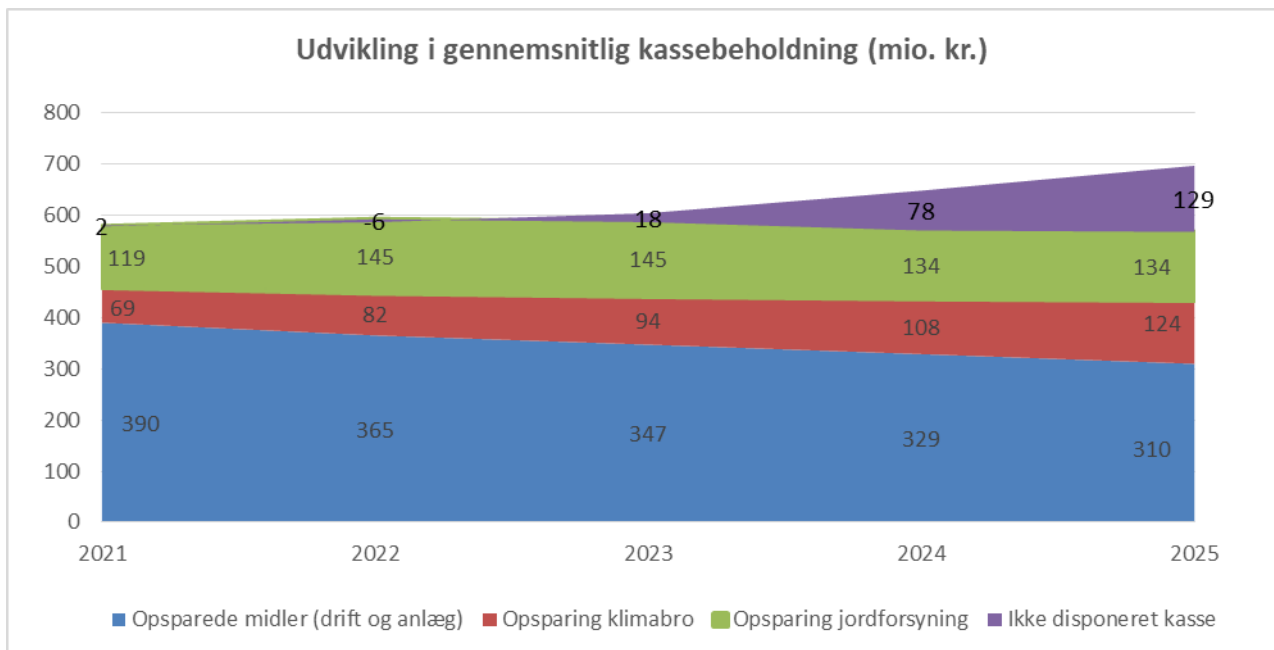
3.2.3 Kassebeholdningen

Den fremadrettede kassebeholdning er beregnet ud fra et skøn om en gennemsnitlige kassebeholdning for hele året 2021 på 580 mio. kr. samt den kasseændring, der fremgår af resultatopgørelsen⁴.

Ved opgørelsen af kassebeholdningen er det vigtigt at være opmærksom på, at kassebeholdningen indeholder en række bevillinger, der allerede er givet – og dermed ikke er disponible. Det drejer sig om følgende:

- Opsparede midler på drift og anlæg – der blev overført en opsparing på 406 mio. kr. til 2021 og der forudsættes overført 374 mio. kr. til 2022 faldende til 300 mio. kr. ultimo 2025. Omregnes til gennemsnit svarer det til 390 mio. kr. i 2021 faldende til 310 mio. kr. i 2025.
- Opsparede midler vedrørende jordforsyning – her blev der overført 104 mio. kr. til 2021 og der forventes overført 135 mio. kr. til 2022. Da budgettet for jordforsyning er i balance over budgetperioden vil dette beløb være stort set uændret over budgetperioden (bortset fra nogle periodeforskydninger mellem årene).
- Opsparing til klimabroen – der forventes en opsparing på gennemsnitligt 69 mio. kr. i 2021 stigende til gennemsnitligt 124 mio. kr. i 2025.

Alle ovennævnte oplysninger er søgt illustreret i nedenstående figur der viser den forventede udvikling i kassebeholdningen – herunder de disponerede beløb:

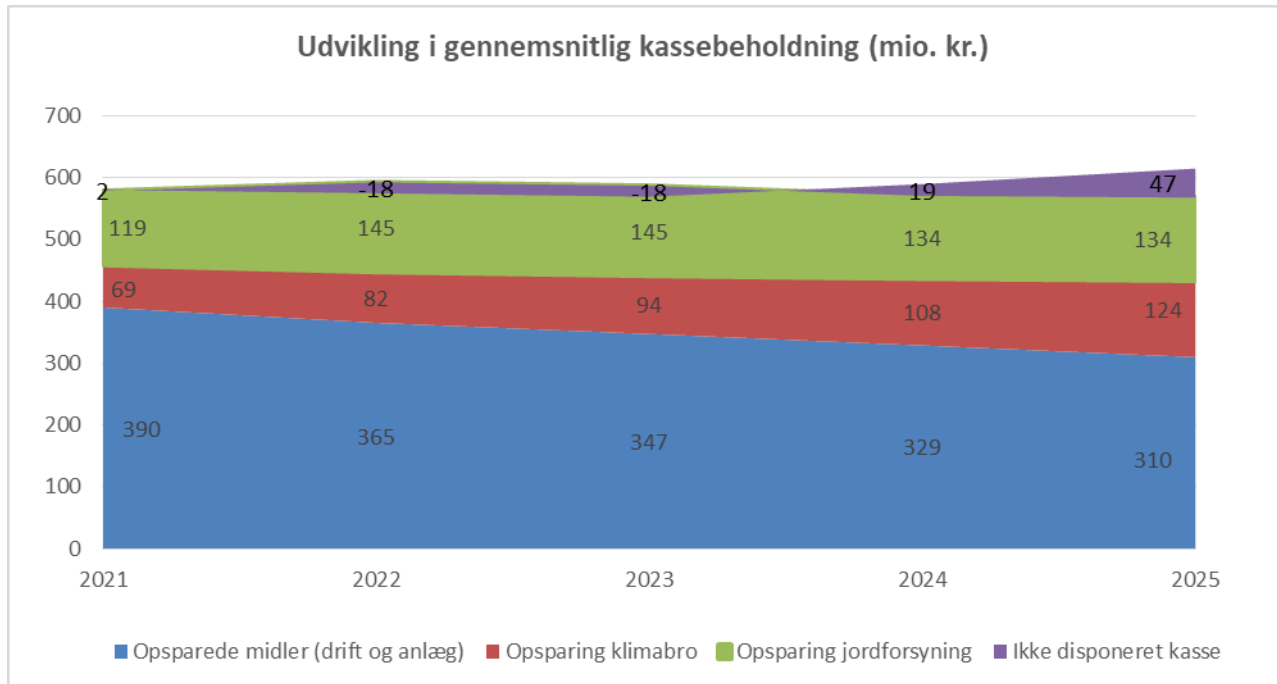

Figuren viser at kassebeholdningen er disponeret fuldt ud de første år og først mod slutningen af perioden er der en ikke-disponeret beholdning (jf. det lilla område i ovennævnte figur).

Forudsat at ovennævnte råderum på gennemsnitligt 23,5 mio. kr. årligt anvendes i hvert af årene 2022-2025 ser den forventede udvikling i kassebeholdningen ud som følger. Forbruget det enkelte år slår kun

⁴ I lighed med sidste år er der dog korrigeret for den budgetlagte opsparing til klimabroen på 13 mio. kr. i 2022 stigende til 19 mio. kr. i 2025. Disse beløb forventes ikke brugt i budgetperioden og er i stedet medtaget som en del af opsparingen til klimabroen, jf. figur over kassebeholdningen.

igennem med halv effekt, når man beregner kassebeholdningen. Forbruget i 2025 vil derfor først slå fuldt igennem i opgørelsen af den ikke-disponerede kasse medio 2026:

Den ikke-disponerede kassebeholdning i 2025 udgør knap 50 mio. kr. – altså noget under målsætningen om 100 mio. kr. i ikke-disponibel kassebeholdning det sidste overslagsår i budgetperioden.